

บทที่ 1

บทนำ

โครงการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมย่านตลาดอาหารกลางคืนในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของตลาดอาหารกลางคืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในส่วนของบทที่ 1 ซึ่งเป็นบทนำ จะประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของปัญหา เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย ขอบเขตการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในทุกๆ ภูมิภาคของประเทศ และจากการส่งเสริมการพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จังหวัดเชียงใหม่เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวนิยมมา ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเชียงใหม่จำนวนมาก ทั้งชาวไทย จีน และชาวยุโรป ส่วนใหญ่ต้องการมาสัมผัสวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ด้วยความเป็นเมือง ที่เต็มไปด้วยผู้คนที่มีจิตวิญญาณแห่งศิลป ประวัติศาสตร์อันยาวนาน และอาหารที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ส่งผลให้การบริการด้านอาหารต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งร้านอาหารประเภท อาหารข้างถนน (Street Food) ซึ่งในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมการกินของจังหวัดเชียงใหม่ และมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว เมื่อเดินทางมาเชียงใหม่ และได้สร้างงาน รายได้ให้กับคนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เรียกได้ว่าอาหารข้างถนน (Street Food) เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่เป็นตัวสร้างเอกลักษณ์ สร้างความแตกต่างให้กับท้องถิ่น และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว เพราะเป็นอาหารพร้อมรับประทาน ซึ่งจะตั้งอยู่สถานที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น ตลาด รถเข็นอาหาร หรือรถบรรทุกอาหาร และราคาถูกกว่าอาหารในร้านอาหาร ด้วยรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์และราคา(ตั้งแต่ 20-70 บาท) ทำให้ได้รับความนิยมทั้งจากนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการรวมตัวกันของร้านอาหารข้างถนน เกิดเป็นย่านตลาดอาหารกลางคืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่คูเมืองเก่า ของจังหวัดเชียงใหม่

จากการเติบโตขึ้นของร้านอาหารข้างทางทั้งจำนวนร้านและเวลาในการจัดจำหน่ายที่ยาวนานเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เมื่อมีการบริโภคเพิ่มมากขึ้นสิ่งที่ตามมาคือ

ของเหลือทิ้งและปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ที่เกิดจากการจำหน่ายอาหารในรูปแบบดังกล่าวซึ่งยังไม่มีกฎหมายควบคุมไปถึงทำให้การแก้ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้ถูกทำให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม จากสภาพปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมที่เหมาะสมรวมถึงขาดการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และปฏิบัติการแก้ปัญหาอย่างจริงจังจากทุกภาคในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมย่านตลาดอาหารกลางคืนในเขตคูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จนสามารถที่จะเฝ้าระวังและสามารถจัดการมลพิษที่ของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ สอดคล้องกับวิถีชีวิต และช่วยส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของตลาดอาหารกลางคืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยที่เน้นการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนมีทั้งการสำรวจและการออกแบบ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 การศึกษาบริบทพื้นที่ และศักยภาพชุมชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตลาดอาหารกลางคืน

1.2 การวิเคราะห์ ปัญหา และเหตุของปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมของตลาดอาหารกลางคืน

1.3 การสร้างรูปแบบในการทำให้ตลาดอาหารกลางคืนมีมาตรฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่ที่ทำธุรกิจตลาดอาหารกลางคืนชุมชนในพื้นที่ คูเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่

3. ขอบเขตพื้นที่

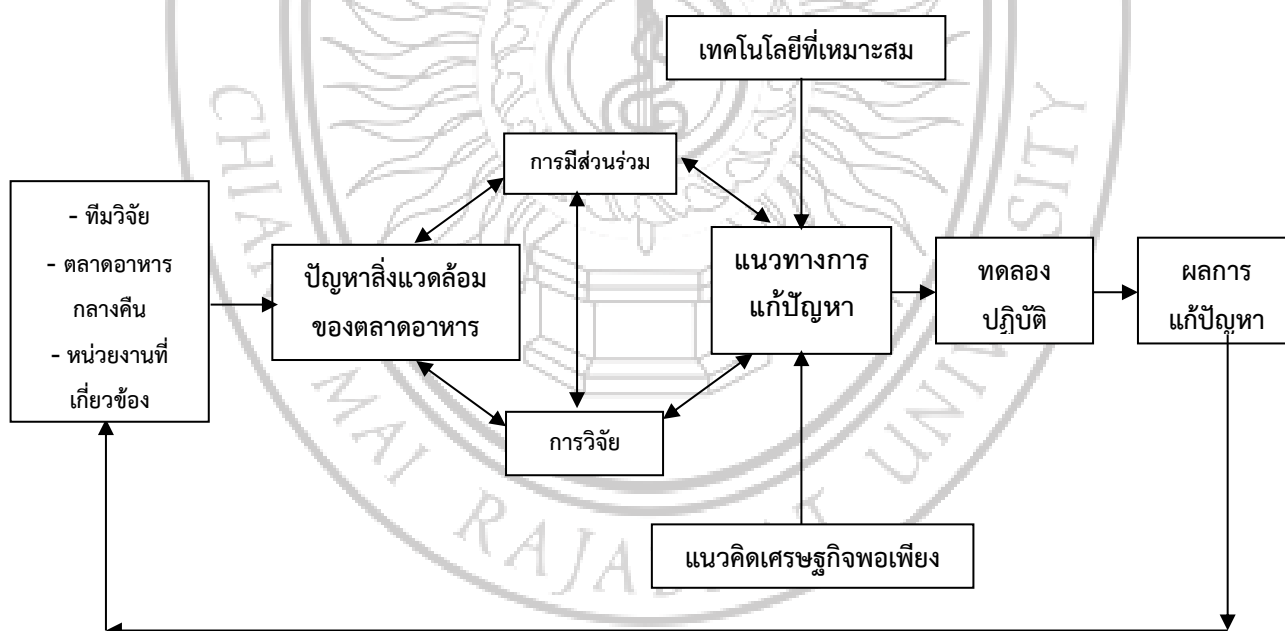
พื้นที่ ตลาดอาหารกลางคืนประตูเชียงใหม่ และประตูช้างเผือก เทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านการพัฒนา นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในการประกอบกิจการของตลาดอาหารกลางคืนที่มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้อื่นจนเกิดเป็นเครือข่ายตลาดอาหารกลางคืนอย่างยั่งยืน
2. ด้านผลผลิต ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของตลาดอาหารกลางคืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวคิดการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการวิจัย ในการสร้างชุดความรู้ สร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจนนำไปสู่ความยั่งยืนของการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม จนนำไปสู่ ต้นแบบของตลาดอาหารกลางคืนที่มีมาตรฐานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทางและแนวร่วมในการมาร่วมรับผิดชอบปัญหา และการป้องกันปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมจนนำไปสู่ความยั่งยืนของตลาดอาหารกลางคืนมีกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย